

Insolvenční správce

Bývalý insolvenční správce s dosud neuspokojenými pohledávkami za majetkovou podstatou je ve smyslu § 298 odst. 3 věty první IZ věřitelem, který může v určené lhůtě podat námitky proti návrhu insolvenčního správce na vydání výtěžku zpeněžení. Insolvenční soud je povinen jeho včasné námitky projednat u jednání (§ 298 odst. 3 věta druhá IZ). Ustanovení § 298 odst. 3 insolvenčního zákona nelze vykládat tak, že jde (pouze) o „přihlášené věřitele“.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 NSČR 29/2017-B-131, ze dne 31.1.2019)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v insolvenční věci dlužníka P. V., narozeného XY, bytem XY, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích pod sp. zn. KSPA 44 INS XY, o vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli, o dovolání M. L., se sídlem XY, zastoupeného Mgr. Ing. V.M., advokátem, se sídlem v P., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. ledna 2017, č. j. KSPA 44 INS XY, 2 VSPH XY, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. ledna 2017, č. j. KSPA 44 INS XY, 2 VSPH XY, a usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 30. června 2016, č. j. KSPA 44 INS XY, se zrušují.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 30. června 2016, č. j. KSPA 44 INS XY, Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích (dále jen „insolvenční soud“) rozhodl tak, že k námitkám M. L., (dále jen „M. L.“) proti návrhu na vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli a vyúčtování odměny insolvenčního správce (dále též jen „návrh na vydání výtěžku“) se nepřihlíží.

Insolvenční soud dospěl k závěru, že námitky proti návrhu insolvenčního správce Mgr. P.B. (dále jen „P. B.“) na vydání výtěžku, které M. L. (bývalý insolvenční správce dlužníka P. V.) uplatnil v podání ze dne 15. června 2016, jsou opožděné, neboť lhůta pro podání námitek uplynula 14. června 2016. Dodal, že námitky byly podány „osobou k tomu zjevně neoprávněnou, neboť dle insolvenčního zákona mohou tento úkon činit pouze ostatní věřitelé nebo dlužník“.

K odvolání M. L. Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným usnesením potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Odvolací soud - vycházející ze skutkových zjištění insolvenčního soudu a z § 298 odst. 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) - dovodil (na rozdíl od insolvenčního soudu), že M. L. podal námitky proti návrhu na vydání výtěžku včas, když zákonná lhůta 7 dnů počítaná od zveřejnění návrhu v insolvenčním rejstříku (9. června 2016) uplynula 16. června 2016. Dále odvolací soud přisvědčil závěru insolvenčního soudu, že M. L. není osobou oprávněnou podat námitky proti návrhu insolvenčního správce na vydání výtěžku, protože námitky mohou podat „toliko dlužník a přihlášené věřitelé, vyjma zajištěného věřitele, jemuž má být výtěžek zpeněžení vydán“.

Proti usnesení odvolacího soudu podal M. L. dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, namítaje, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod

dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel předkládá Nejvyššímu soudu k řešení tyto otázky:

I. „Zda je osoba insolvenčního správce, která byla činná v řízení a měla podíl na zpeněžení zajištěného majetku, účastníkem v řízení o vydání výtěžku zajištěnému věřiteli (i v případě, že již aktuálně v tomto řízení činná není)?“

II. „Zda se v řízení o vydání výtěžku zajištěnému věřiteli vypořádávají nároky všech osob, které uvedené nároky uplatňují?“

III. „Zda je soud prvního stupně povinen zabývat se námitkami podanými uvedenou osobou?“

Dovolatel namítá, že soudy obou stupňů mu odňaly právo účasti na řízení, a tím porušily jeho právo na spravedlivý proces zakotvené v článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Argumentuje tím, že insolvenční správci činní v řízení jsou odměňováni podle jejich podílu v té části řízení, kde se odměna řeší, tedy v dané věci v řízení o vydání výtěžku zajištěnému věřiteli. Vyjadřuje názor, že „v pozici insolvenčního správce uplatňujícího nárok na část výtěžku zpeněžení nemůže být vyloučen z řízení, kde uplatňuje své nároky“ a že „v rámci svého hmotného nároku“ má „odpovídající procesní právo a postavení, které se právě projevuje v možnosti námitek proti vyúčtování“.

Dovolání v dané věci je přípustné podle § 237 o. s. ř., když v posouzení procesních otázek, na nichž napadené rozhodnutí spočívá, dovoláním otevřených, jde o věc dovolacím soudem v insolvenčních souvislostech beze zbytku neřešenou.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 29. září 2017) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, z nějž vyšly soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona, ve znění účinném do 30. června 2017 [s ohledem na dobu podání návrhu na vydání výtěžku (28. ledna 2016) a vydání napadeného usnesení odvolacího soudu (13. ledna 2017)]:

§ 9

Procesními subjekty podle tohoto zákona jsou

(...)

c) věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku,

d) insolvenční správce, popřípadě další správce

(...)

§ 38

(1) Insolvenční správce má právo na odměnu a náhradu hotových výdajů. V případě konkursu se výše odměny určí z počtu přezkoumaných přihlášek pohledávek a z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi věřitele. Je-li insolvenční správce plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu k odměně a k náhradě hotových výdajů částka odpovídající této dani, kterou je insolvenční správce

povinen z odměny a z náhrady hotových výdajů odvést podle zvláštního právního předpisu.

(2) Odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce se uspokojují z majetkové podstaty, a pokud k tomu nestačí, ze zálohy na náklady insolvenčního řízení; není-li jejich uspokojení z těchto zdrojů možné, hradí je stát, nejvýše však 50 000 Kč na odměně insolvenčního správce a 50 000 Kč na náhradě hotových výdajů insolvenčního správce.

(3) Vyúčtování odměny a hotových výdajů provede insolvenční správce v konečné zprávě, a není-li jí, ve zprávě o své činnosti. Insolvenční soud může podle okolností případu po projednání s věřitelským výborem odměnu insolvenčního správce přiměřeně zvýšit nebo snížit. Důvodem ke snížení odměny je zejména skutečnost, že insolvenční správce porušil některou ze svých povinností nebo že nenavrhl provedení částečného rozvrhu, ačkoliv to stav zpeněžení majetkové podstaty umožňoval.

(...)

(5) Insolvenční správce odvolaný z funkce nebo zproštěný funkce v průběhu insolvenčního řízení provede vyúčtování odměny a hotových výdajů ve zprávě o své činnosti; pro projednání této zprávy platí přiměřeně § 304. Umožňuje-li to stav insolvenčního řízení, rozhodne insolvenční soud o schválení této zprávy již v jeho průběhu; jde-li o hotové výdaje insolvenčního správce, náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty a vyúčtování vyplacených záloh, učiní tak bez zbytečného odkladu po projednání zprávy. Proti rozhodnutí o schválení takové zprávy mohou podat odvolání insolvenční správce, který zprávu podal, ustanovený insolvenční správce a věřitelé a dlužník, jejichž námitkám proti této zprávě nebylo vyhověno.

(6) Způsob určení odměny, některých hotových výdajů insolvenčního správce a způsob jejich úhrady státem stanoví prováděcí právní předpis.

§ 168

(...)

(2) Pohledávkami za majetkovou podstatou, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku, jsou
a) hotové výdaje a odměna insolvenčního správce

(...)

§ 298

(1) Zajištění věřitelé mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla zajištěna.

(2) Výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů spojených se správou a zpeněžením podle odstavce 4, nestanoví-li insolvenční soud jinak, a po odečtení částky připadající na odměnu insolvenčního správce vydá insolvenční správce se souhlasem insolvenčního soudu zajištěnému věřiteli.

(3) Proti návrhu insolvenčního správce na vydání výtěžku zpeněžení podle odstavce 2 mohou ostatní věřitelé a dlužník podat námitky do 7 dnů ode dne zveřejnění návrhu v insolvenčním rejstříku; k později podaným námitkám se nepřihlíží. K projednání včas podaných námitek nařídí insolvenční soud do 30 dnů jednání, při kterém rozhodne o tom, zda návrhu insolvenčního správce vyhová.

(...)

V tomto právním rámci lze k otázkám kladeným dovolatelem uvést, že kategorizací pohledávek se Nejvyšší soud zabýval v usnesení ze dne 30. listopadu 2011, sen. zn. 29 NSČR 16/2011, uveřejněném pod číslem 54/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, které je - stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže - dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu. V něm Nejvyšší soud uvedl, že insolvenční zákon člení pohledávky dlužnických věřitelů (coby procesních subjektů, které ve smyslu § 9 písm. c/ insolvenčního zákona uplatňují svá práva vůči dlužníku) do několika skupin, u nichž formuluje různě předpoklady, za nichž mohou být tyto pohledávky uspokojeny v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka.

Jde o:

- 1/ Pohledávky, které věřitelé uplatňují vůči dlužníku podáním přihlášky (§ 165 insolvenčního zákona).
- 2/ Pohledávky, na které se hledí jako na přihlášené, ačkoli je věřitelé neuplatnili vůči dlužníku přihláškou (srov. též § 165 odst. 2, § 184, § 237 odst. 4, § 275, § 370 odst. 2 písm. d/, § 373 odst. 1 a 8 a § 385 odst. 1 insolvenčního zákona).
- 3/ Pohledávky za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona).
- 4/ Pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (§ 169 insolvenčního zákona).

Charakteristickým rysem pohledávek za majetkovou podstatou je, že vznikly nejpozději po vyhlášení moratoria (jež předcházelo zahájení insolvenčního řízení), zpravidla však po zahájení insolvenčního řízení (§ 168 odst. 1 uvozovací věta insolvenčního zákona) nebo po rozhodnutí o úpadku (§ 168 odst. 2 uvozovací věta insolvenčního zákona). Jejich výčet je taxativní a v insolvenčním řízení se nepřihlašují, nýbrž se uplatňují vůči insolvenčnímu správci pořadem práva tak, jako by insolvenční správce byl v nich dlužníkem (§ 203 odst. 1 insolvenčního zákona).

Judikatura Nejvyššího soudu je dále jednotná v závěru, podle něhož, je-li v průběhu insolvenčního řízení činných více správců, je nezbytné v souladu s ustanovením § 6 vyhlášky č. [313/2007](#) Sb. nejprve stanovit jedinou celkovou odměnu insolvenčních správců pro celé řízení (dle ustanovení § 1 až § 5 vyhlášky) a následně určit podíly jednotlivých správců na této odměně. Celkovou odměnu nelze navyšovat jen proto, že v řízení bylo činných více insolvenčních správců. K tomu viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2015, sen. zn. 29 NSČR 54/2013, uveřejněné pod číslem 82/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Konečně se Nejvyšší soud problematikou neuspokojených nároků bývalého správce zabýval (pro poměry konkursních řízení vedených podle zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání) v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2011, sp. zn. 29 Cdo 2701/2009, uveřejněném ve zvláštním čísle časopisu Soudní judikatura I., ročník 2012 (Judikatura konkursní a insolvenční), pod číslem 7. V něm ozřejmil, že při uplatňování svých neuspokojených nároků má bývalý správce konkursní podstaty postavení věřitele s pohledávkami za konkursní podstatou (srov. § 31 odst. 2 písm. a/ a b/ zákona č. [328/1991](#) Sb. ve znění účinném do 31. prosince 2007).

Jakkoli pro insolvenční řízení nelze bez dalšího (automaticky) přejímat judikatorní závěry ustavené při výkladu zákona o konkursu a vyrovnání [a to především proto, že insolvenční zákon obsahuje poměrně podrobná procesní pravidla, jež je třeba vnímat v jejich komplexnosti a jejichž pojetí ne vždy (a to zpravidla záměrně) odpovídá tomu, jak bylo v obdobné procesní situaci postupováno za účinnosti zákona o konkursu a vyrovnání] (srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2010, sen. zn. 29 NSČR 30/2009, uveřejněného pod číslem 14/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), neplatí to pro závěry, jež se týkají povahy pohledávky bývalého (insolvenčního) správce z titulu jeho odměny a hotových výdajů.

Je tak zřejmé, že odvolací soud pochybil, jestliže shodně s insolvenčním soudem dospěl k závěru, že dovolatel není osobou oprávněnou podat námitky proti návrhu na vydání výtěžku ve smyslu § 298 odst. 3 insolvenčního zákona. Při formulaci tohoto závěru vyšel odvolací soud z úsudku, že námitky „mohou podat toliko dlužník a přihlášené věřitelé, vyjma zajištěného věřitele, jemuž má být výtěžek vydán“. Ustanovení § 298 odst. 3 insolvenčního zákona však užívá pro vymezení osoby aktivně legitimované k podání námitek slova „ostatní věřitelé a dlužník“. Neexistuje žádný rozumný důvod, pro který by slovní spojení „ostatní věřitelé“ mělo být vykládáno tak, že jde (pouze) o „přihlášené věřitelé“. Míra (rozsah) uspokojení zajištěného věřitele z výtěžku zpeněžení zajištění má (může mít) vliv nejen na míru (rozsah) uspokojení „přihlášených věřitelů“, nýbrž i na míru (rozsah) uspokojení dosud neuhrazených pohledávek za majetkovou podstatou (§ 168 insolvenčního zákona) a pohledávek jim na roveň postavených (§ 169 insolvenčního zákona).

Lze tedy shrnout, že dovolatel jako bývalý insolvenční správce s dosud neuspokojenými pohledávkami za majetkovou podstatou je ve smyslu § 298 odst. 3 věty první insolvenčního zákona věřitelem, který může v určené lhůtě podat námitky proti návrhu insolvenčního správce na vydání výtěžku zpeněžení. Insolvenční soud je povinen jeho včasné námitky projednat u jednání (§ 298 odst. 3 věta druhá insolvenčního zákona), což se nestalo.

V dané věci je dále podstatné, že rozhodnutí insolvenčního soudu má ve skutečnosti povahu výroku o předběžné otázce (o důvodnosti, popřípadě včasnosti, námitek proti návrhu insolvenčního správce na vydání výtěžku zpeněžení) ve vztahu k výroku usnesení ze dne 30. června 2016, č. j. KSPA 44 INS XY, jímž insolvenční soud vyslovil souhlas s vydáním výtěžku zpeněžení označených nemovitostí ve výši 585 896 Kč zajištěnému věřiteli Modré pyramidě stavební spořitelně, a. s., uložil P. B. povinnosti související s vydáním výtěžku a udělil mu souhlas s výplatou odměny ve výši 71 601 Kč. Jinak řečeno, insolvenční soud řešil výrokem to, co mělo zůstat vyhrazeno (jen) důvodům usnesení, jímž udělil insolvenčnímu správci souhlas k vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli (obdobně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. října 2009, sp. zn. 29 Odo 1802/2006 nebo důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. února 2010, sp. zn. 29 Cdo 3638/2008). Je tedy zjevné, že otázka oprávněnosti námitek bývalého insolvenčního správce měla být řešena v usnesení o vydání výtěžku zpeněžení.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozhodnutí odvolacího soudu zrušil. Jelikož důvody, pro které neobstálo rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí insolvenčního soudu, Nejvyšší soud zrušil (bez náhrady) i je (§ 243e odst. 1 o. s. ř.).

K návrhu dovolatele na odklad právní moci a vykonatelnosti napadeného rozhodnutí je třeba uvést, že v intencích § 90 insolvenčního zákona podle § 243 o. s. ř. nelze odložit vykonatelnost ani právní moc dovoláním napadeného usnesení odvolacího soudu vydaného v insolvenčním řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výděлку \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)